

здійснюється завдяки оприлюднення законів про кримінальну відповідальність, невідворотного притягнення до кримінальної відповідальності винних осіб, призначення покарання та реального його відбування.

Як бачимо, кара засуджених, їх виправлення, запобігання вчиненню ними нових кримінальних правопорушень, запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень іншими особами тісно між собою пов'язані. Будь-яке із дванадцяти покарань, що передбачені кримінальним законодавством України, незалежно від їх суворості та видів мають забезпечувати досягнення зазначеної мети. Разом з тим, проблема мети покарання залишається актуальною і сьогодні та потребує подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Вереша Р. В. Основні проблеми визначення мети покарання в контексті реалізації аксіологічного підходу у кримінальному праві. *Вісник Академії адвокатури України*. 2013. Число 1(26). С. 129–136.
2. Ющик О.І. Основні концепції покарання Чезаре Беккарія. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/50594467.pdf>.
3. Кримінальний кодекс України: Закон від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
4. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон від 11 лип. 2003 р. № 1129-IV. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>.

Казміренко В'ячеслав Петрович,
професор кафедри психології факультету
психології Львівського державного
університету внутрішніх справ, доктор
психологічних наук, професор

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЧИННИКИ ЯК ЗАСАДИ КОМПЕТЕНТНИХ І ФАХОВО ПІДГОТОВЛЕНИХ РІШЕНЬ

Специфіка функціонування когнітивного спілкування як правового організаційного феномену представлена наступними сферами.

1. *Сфера власне психології управління інтелектуальною діяльністю в організаційно детермінованих умовах:*

– організація роботи команд і штабів – когнітивно-виконавча діяльність завершеного циклу, в якій управлінське спілкування завжди носить опосередкований характер і виступає у вигляді інтелектуального супроводу цільових програм. Таке спілкування визначається процесами їх реалізації, особливостями впровадження у терміни, встановлені відповідними планами і програмами;

– створення колективних розробок як інтелектуальних комплексних продуктів, завершених проектів (бюджети виробництва,

машинобудування, будівництва та ін.), що мають реальне наочне і конструкторське втілення від задуму до впровадження;

- забезпечення діяльності команд креативних ІТ або soft-розробників;

- забезпечення процедур і діяльності команди на чолі з керівником проекту в системі розробки, конкретного цільового управління і супроводу проектами.

2. *Сфера юридичної практики, правової і судової психології.*

Цей напрям представлений широким спектром організаційної діяльності, в якій когнітивне спілкування виступає ключовим психологічним чинником професійної компетентності в різних видах юридичної діяльності:

- ведення дізнання, досудового розслідування і судового розгляду кримінальних справ;

- слідча діяльність як когнітивна комунікативна процедура;

- діяльність присяжних засідателів як ухвалення рішення в полі складних правових альтернатив і можливостей правових висновків.

3. *Консилиуми і колективні форми експертизи.*

Поняття консилиум відображає конкретну діяльність в медичному або науково-технічному контексті або іншому напрямі соціальної політики чи практики залежно від її змісту. Традиційно консилиум як інструмент забезпечення і організації колективної інтелектуальної діяльності покликаний для створення можливості проявів множинного знання. Інша, не менш важлива сторона цієї колективної технології - об'єднання різностороннього досвіду і компетентності фахівців схожого або суміжного профілю. Проводиться такий захід з метою знайти рішення в системі спірних, суперечливих, складно імовірнісних параметрів, що вимагають спеціальних знань. Традиційно проблемою консилиумних рішень виступає питання про прийняття і розподіл відповідальності в рамках пропонуваного прогнозу і рішень.

Експертиза – інтелектуальне дослідження, в межах якого експерти-фахівці здійснюють спільний, організаційно узгоджений пошук єдиного правильного рішення (висновку, наукового або експертного «діагнозу», «встановлення причин» та ін.). Експертні висновки передбачають розробку планів, програм роботи або сценарію реалізації складного нестандартного рішення:

- обґрунтування загрози необґрунтованих витрат, втрат або ризиків;

- обґрунтування загрози катастрофи або сценарію ескалації процесу небезпеки;

- пропозиції щодо заходів із оптимізації переговорів і умов угоди в ситуаціях із заручниками або інших видах сценаріїв жорсткої комунікації;

- пояснення реальної сутності погроз, причин нападу або потенціалізації агресії в процесах конкурентної або політичної боротьби.

В контексті цієї функціональної сфери завжди має місце організаційно опосередкований пошук рішень і відповідей на запитання, пов'язані з ризиком, небезпекою або складними ймовірнісними ситуаціями. Експертні розробки мають рекомендаційний характер, відповідальність за затвердження таких рішень покладається на посадових осіб, наділених повноваженнями організаційного статусу.

4. *Конфліктологічна експертиза* і експертний супровід діяльності з вирішення конфліктів в системі організаційних «неконфронтаційних» переговорів; розробки програм і проектів в технологіях досягнення консенсусу у вирішенні ситуацій власне конфліктних домагань.

Всі ці сфери компетентного когнітивного спілкування потребують широкого спектру дій задля розробки *Моделей інтелектуального різноманіття сценаріїв прогнозованих ситуацій і подій*. У свою чергу, це дозволяє вибудовувати семантичні схеми комунікацій і алгоритмів осмисленого і безпомилкового реагування в груповій партнерській діяльності («Бачити – Розуміти - Передбачати - Діяти»), надавати їх узагальнене і творче вираження у вигляді компетентного організаційного когнітивного спілкування.

Казміренко Людмила Іванівна,

професор кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук, професор

КОРУПЦІЙНА ПОВЕДІНКА ЯК СИСТЕМНИЙ ЮРИДИКО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

Феномен корупції сьогодні ретельно розглядається в межах юридичної, економічної, соціологічної та інших наук. При цьому слід констатувати, що накопичений в цих галузях знань теоретичний та емпіричний матеріал не розкриває психологічної сутності корупції, що її природи як системного явища. Такий стан речей потребує розробки психологічної концепції корупційної поведінки суб'єкта державної влади, що охоплювала б всі сторони цього явища в контексті проблем сучасної психологічної науки.

1. Теоретико-методологічними засадами дослідження психології корупції повинен стати *суб'єктно-діяльнісний* підхід. Саме в межах цього підходу концептуалізується здатність особистості вирішувати життєві проблеми, тобто не лише залежати від життя, але й визначати його. Це визначає наявність системної детермінації активності суб'єкта державної влади, синтез зовнішньої і внутрішньої детермінації (самодетермінації) суб'єкта.

2. На операціональному рівні психологічні дослідження корупції ґрунтуються на системі *основних понять*. Такими слід вважати: «корупційну поведінку», «корупційний тиск», «схильність до корупційної поведінки» та «антикорупційну стійкість особистості».